

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

© 2015 НАУМІК-ГЛАДКА К. Г.

УДК 338.24.021.8:007

Наумік-Гладка К. Г.

Державне регулювання розвитку сфери комунікаційної діяльності в системі економічної безпеки України

Метою статті є обґрунтування необхідності забезпечення економічної безпеки держави при здійсненні державного регулювання розвитку сфери комунікаційної діяльності економічних суб'єктів. У статті визначено загрози економічній безпеці України, пов'язані зі становленням інформаційної економіки, що відбувається поступово та супроводжується загостренням протиріч: між інноваційними та традиційними елементами виробничих відносин, що притаманні відповідно високотехнологічній економіці та економіці, що базується переважно на 3–4 технологічних укладах; між посиленням в економіці ролі самодостатніх економічних систем, які мають мережеву (децентралізовану) модель розвитку, та збереженням ієрархічної моделі державного регулювання економікою; між прагненням економічних суб'єктів до превентивного реагування на зростаючу конкуренцію та невизначеність на ринках, яка виникає внаслідок стрімкого розповсюдження ІКТ, та існуючою практикою пасивної адаптації до зовнішніх викликів і загроз економічній безпеці. Напрямом подальших досліджень у цьому напрямі є аналіз розвитку інформаційної інфраструктури, нормативно-правового регулювання та рівня підготовки фахівців у сфері ІКТ.

Ключові слова: загрози, економічна безпека держави, інформаційна економіка, комунікація, можливості

Рис.: 2. **Бібл.:** 21.

Наумік-Гладка Катерина Георгіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра туризму, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

Email: naumik@ukr.net

УДК 338.24.021.8:007

UDC 338.24.021.8:007

Наумик-Гладкая Е. Г. Государственное регулирование развития сферы коммуникационной деятельности в системе экономической безопасности Украины

Целью статьи является обоснование необходимости обеспечения экономической безопасности государства при осуществлении государственного регулирования развития сферы коммуникационной деятельности экономических субъектов. В статье определены угрозы экономической безопасности в Украине, связанные со становлением информационной экономики, которое происходит постепенно и сопровождается обострением противоречий: между инновационными и традиционными элементами производственных отношений, присутствующих соответственно высокотехнологичной экономике и экономике, базирующейся преимущественно на 3–4 технологических укладах; между усилением в экономике роли самодостаточных экономических систем, которые имеют сетевую (децентрализованную) модель развития, и сохранением иерархической модели государственного регулирования экономики; между стремлением экономических субъектов к превентивному реагированию на растущую конкуренцию и неопределенностью на рынках, которая возникает в результате стремительного распространения ИКТ, и существующей практикой пассивной адаптации к внешним вызовам и угрозам экономической безопасности. Направлением дальнейших исследований является анализ развития информационной инфраструктуры, нормативно-правового регулирования и уровня подготовки специалистов в сфере ИКТ.

Ключевые слова: угрозы, экономическая безопасность, информационная экономика, коммуникация, возможности

Рис.: 2. **Библ.:** 21.

Наумик-Гладкая Екатерина Георгиевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедра туризма, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Email: naumik@ukr.net

Naumik-Gladka K. G. State Regulation of the Development of the Sphere of Communication Activities in the Economic Security System of Ukraine

The aim of the article is to study the need to ensure the state economic security at providing the state regulation of development in the sphere of communication activities of economic entities. The paper identifies the threats to the economic security of Ukraine connected with the development of the information economy, which happens gradually and is accompanied by the intensification of contradictions between innovation and traditional elements of industrial relations, respectively inherent to the high-tech economy and economy based mainly on the 3-4 technological structures; between the increase in the economy of the role of self-sufficient economic systems that have a network (decentralized) model of development and the preservation of the hierarchical model of state regulation of the economy; between the striving of economic entities to the preventive response to growing competition and the uncertainty on the markets resulting from the rapid spread of ICTs and the current practice of passive adaptation to external challenges and threats to economic security. The direction for further research in this area is to analyze the development of information infrastructure, regulatory framework and level of training of specialists in the field of ICTs.

Keywords: threats, economic security, information economy, communications, opportunities

Pic.: 2. **Bibl.:** 21.

Naumik-Gladka Kateryna G. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Tourism, Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznets (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Email: naumik@ukr.net

Вступ. В основі сучасного прогресу лежить розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), різноманітність і можливості яких зумовили становлення інформаційної економіки. За даними Boston Consulting Group, до 2016 року у світі буде 3 млрд користувачів Інтернет, а обсяг Інтернет-економіки в країнах G-20 сягне 4, 2 трлн дол. США (4,1 % ВВП).

Стрімкий розвиток інформаційних технологій і, зокрема, широке їх впровадження у всі сфери життя та економічні відносини, зростання залежності світового господарства та його успішного функціонування від ефективної роботи інформаційного та програмного забезпечення, а також зростання цінності інформації як важливого життєво необхідного ключового ресурсу для економіки країни та світової економіки в цілому зумовили зростання усвідомлення важливості пошуку та використання ефективних шляхів передачі та обміну інформації суб'єктами економічної діяльності, тобто бізнес-комунікацій.

Впровадження ІКТ у бізнес-комунікації надає *можливості економічним суб'єктам* (домогосподарствам, підприємствам, державним установам) значно підвищити ефективність використання всіх економічних ресурсів, запроваджувати інноваційні технології, налагоджувати раціональне управління економічними процесами та підвищувати якість життя громадян. Ці нові можливості позитивно впливають на підвищення рівня економічної безпеки як суб'єктів господарювання, так і держави в цілому. З іншого боку, інформатизація породжує й нові *загрози для економічної безпеки держави*, які розрізняються за своїм складом, наслідками, цілями, характером, причинами та залежать від темпів зростання й масштабу охоплення інформаційною економікою тієї чи іншої країни.

В Україні формування загроз, пов'язаних зі становленням інформаційної економіки, відбувається поступово внаслідок загострення протиріч: *між інноваційними та традиційними елементами виробничих відносин*, що притаманні, відповідно, високотехнологічній економіці та економіці, що базується переважно на 3 – 4 технологічних укладах; *між посиленням в економіці ролі самодостатніх економічних систем*, які мають мережеву (децентралізовану) модель розвитку, та збереженням ієрархічної моделі державного регулювання економікою; *між прагненням економічних суб'єктів до* превентивного реагування на зростаючу конкуренцію та невизначеність на ринках, яка виникає внаслідок стрімкого розповсюдження ІКТ, та існуючою практикою пасивної адаптації до зовнішніх викликів та загроз економічній безпеці, обумовленою недостатнім розвитком інформаційної інфраструктури, відсутністю нормативно-правового регулювання та недостатнім рівнем підготовки фахівців у сфері ІКТ. Для узгодження зазначених протиріч та попередження розгортання загроз економічній безпеці держави необхідно розробити комплекс відповідних нормативно-правових та організаційно-економічних заходів, що потребують відповідного наукового обґрунтування та супроводження.

Проблеми забезпечення економічної безпеки на різних рівнях економіки в сучасних умовах розглядаються в роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як: О. Баженова, В. Бегма, І. Білько, З. Варналій, О. Власюк,

В. Гейц, В. Дець, О. Кириченко, В. Мунтіян, В. Мартинюк, В. Пономаренко, А. Сухоруков, В. Шлемко та інші [1 – 13].

Відаючи належне науковій та практичній значущості праць названих авторів, слід зазначити, що певне коло питань концептуального, методологічного та методичного характеру є недостатньо дослідженим. Так, недостатньо розглянутими залишаються питання вирішення проблеми здійснення ефективного державного регулювання комунікаційної діяльності економічних суб'єктів з урахуванням загроз та можливостей, пов'язаних із становленням інформаційної економіки, в тому числі: питання виявлення прямого та опосередкованого впливу інформаційної економіки на економічну безпеку держави; формування теоретико-методологічного підґрунтя та розробки механізму й методичного, науково-практичного інструментарію щодо здійснення державного регулювання комунікаційної діяльності економічних суб'єктів в Україні.

Зазначені аспекти вимагають нагального врахування та вирішення. Це дозволяє говорити про наукову та практичну доцільність постановки і вирішення актуальної *наукової проблеми* – забезпечення економічної безпеки держави шляхом здійснення державного регулювання комунікаційної діяльності економічних суб'єктів в умовах становлення інформаційної економіки з урахуванням загроз та можливостей на підставі розробки концептуальних, методологічних, прикладних компонентів.

Метою статті є обґрунтування необхідності забезпечення економічної безпеки держави при здійсненні державного регулювання розвитку сфери комунікаційної діяльності економічних суб'єктів.

У сучасних умовах прискорення економічного розвитку під впливом інформації та знань як одних із визначальних особливих ресурсів ХХІ ст., бізнес-комунікації, як процеси передачі, обробки та обміну інформації у взаємодії економічних суб'єктів, набувають вирішального значення.

В Україні практика формування окремих елементів інформаційної економіки випереджає їх теоретичне обґрунтування, а проблеми інформаційної економіки досі розглядаються на рівні досліджень у сфері розбудови інформаційного суспільства та інформатизації державного управління. Бракує ґрунтовних досліджень щодо визначення впливу загроз, пов'язаних із розвитком інформаційної економіки, на економічну безпеку держави.

Згідно із Законом України «Про основи національної безпеки України», національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах [14]. Вибір конкретних засобів і шляхів забезпечення національної безпеки України обумовлюється необхідністю своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз національним інтересам. Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, економічна безпека держави визначається таким станом національної економіки, який дає змогу зберігати *стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз*,

забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання [15]. Схоже трактування поняття економічної безпеки наводить О. Білорус, який виділяє три її основні елементи: 1) економічна незалежність, 2) стійкість і стабільність національної економіки, 3) здатність до саморозвитку і прогресу [16]. З використанням зазначених підходів далі визначимо значущість і принципову новизну змін, що відбуваються під впливом розвитку інформаційних технологій на зазначені елементи економічної безпеки держави (рис. 1). Отже, вплив інформаційних чинників на економічну безпеку держави має дуальну природу: по-перше, динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створює нові можливості підвищення рівня економічної безпеки завдяки покращенню мікро- та макроекономічних показників та забезпеченню

економічного зростання внаслідок підвищення ефективності використання всіх економічних ресурсів, запровадженню інновацій, налагодженню раціонального управління суспільними процесами, підвищенню якості життя громадян та є фундаментальною підставою підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені; по-друге, під впливом становлення інформаційної економіки та зростання значимості інформаційних чинників економічного розвитку здійснюється *трансформація системи загроз економічній безпеці держави*. Перш за все, це *інноваційні загрози*, що пов'язані з можливим технологічним відставанням країни в темпах зростання товарів і послуг, які виробляються та надаються за допомогою ІКТ (т. зв. «цифровий розрив»), що автоматично спричиняє її відставання і в інших галузях, розбалансованість національної інноваційної системи, низька наукоємність та конкурентоспроможність товарів та послуг.

Рис. 1. Взаємозв'язок між процесами розвитку інформаційної економіки та загрозами й можливостями забезпечення економічної безпеки держави.

Джерело: складено автором

Вже традиційними вважаються *інформаційні загрози*: зростання залежності економіки, особливо її фінансової сфери, від безпеки інформаційних технологій; посилення деструктивного інформаційного впливу з боку конкурентів з метою отримання конкурентних переваг на ринку;

відсутність міжнародних стандартів та надійної системи захисту в цієї сфері.

Розширюється група *макроекономічних, ринкових та фінансово-економічних* загроз, пов'язаних із нестабільністю, нестійким трендом економічного розвитку; вста-

новленням мережевих бар'єрів та монополізацією ринків; низкою «фіскальних термітів», що роз'їдають підстави податкової системи країни, коли держава втрачає контроль за все більшою частиною податкових надходжень внаслідок віртуалізації трансакцій суб'єктів господарювання, зростання мобільності факторів виробництва, збільшення можливостей переливу капіталу [17].

До цієї групи загроз можна віднести також проблеми забезпечення ефективного державного фінансового контролю і фінансового моніторингу за грошовими потоками та наростаючою кількістю товарів, які можуть передаватися в цифровому вигляді; пришвидшенням їх обігу завдяки збільшенню кількості офшорних фінансових компаній, розширенню сфери застосування електронних форм платежів, зростанню онлайн-банківських і брокерських операцій тощо.

Окрема група загроз *грошово-кредитній та банківській безпеці держави* пов'язана з бурхливим зростанням електронних форм обміну та серйозними змінами фінансових інструментів і механізмів, які обслуговують онлайн-угоди, що відбуваються, в першу чергу, в розвинутих країнах. Проте, в країнах, де поки що зберігається висока частка готівки в обігу (в т. ч. в Україні), у зв'язку з введенням електронних грошей загострюється питання можливої втрати доходів центральних банків від сеньйоражу, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків, у яких онлайн-банківські послуги поки що не отримали необхідного розвитку.

Нового змісту набуває також група *інституційних загроз* економічній безпеці держави, пов'язаних із трансформацією змісту та ролі комунікаційної діяльності в управлінні на різних рівнях економіки в умовах зростання інформатизації та пов'язаною з цим інституціональною та інформаційною асиметрією, т. з. інституціональними «пастками», новими формами опортуністичної поведінки суб'єктів економіки, порушенням авторських прав тощо.

Сучасний стан ринкових відносин свідчить про необхідність розширення сфери застосування поняття «комунікація» під впливом інформаційних процесів. За словами

американського економіста К. Келлі: «...комунікації – це не просто сектор економіки. Комунікації – це сама економіка» [18].

Інформаційно-комунікаційні технології стають потужною галуззю світового господарства, яка інтенсивно розвивається. Витрати західних країн на нові технології за останні 10 років перевищували витрати на придбання основних виробничих фондів.

У роботі категорія «комунікаційна діяльність» визначена в економічному аспекті як вид економічної діяльності та динамічна система взаємодій людини із реальною дійсністю, що складаються в системі виробництва, розподілу, обміну і споживання з метою задоволення потреб, у процесі чого відбувається зворотній зв'язок, створення єдиного соціально-економічного простору при збереженні індивідуальності кожного її елемента.

Комунікаційна діяльність у державному регулюванні економікою має два аспекти (рис. 2).

Новітні ІКТ значно розширюють сферу та напрями використання сучасних бізнес-комунікацій, які стають невід'ємним елементом супроводження операційної, фінансової, інвестиційної та інших видів діяльності економічних суб'єктів, а виробничі цикли стають інформаційно-виробничими (наприклад: електронна комерція, електронний бізнес з використанням електронних грошей тощо).

Відтак, зростає критична значимість бізнес-комунікацій в управлінні соціально-економічними системами, зокрема, компаніями, державними та неприбутковими організаціями, країнами та регіонами світу, де бізнес-комунікації отримали статус однієї з найбільш значущих функцій управління.

Специфіка розвитку інформаційної економіки в Україні полягає у такому: високі темпи зростання, нерівномірність розвитку окремих її сегментів, закритість, недостатня державна підтримка.

Статистичні показники розвитку сфери інформації та комунікацій в Україні підтверджують її інтенсивне зростання. Так, обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації збільшився порівняно з 2013 р. до 15,1 млрд грн; відповідно зросла з 1,22 % у 2013 р. до 1,39 % частка сфери

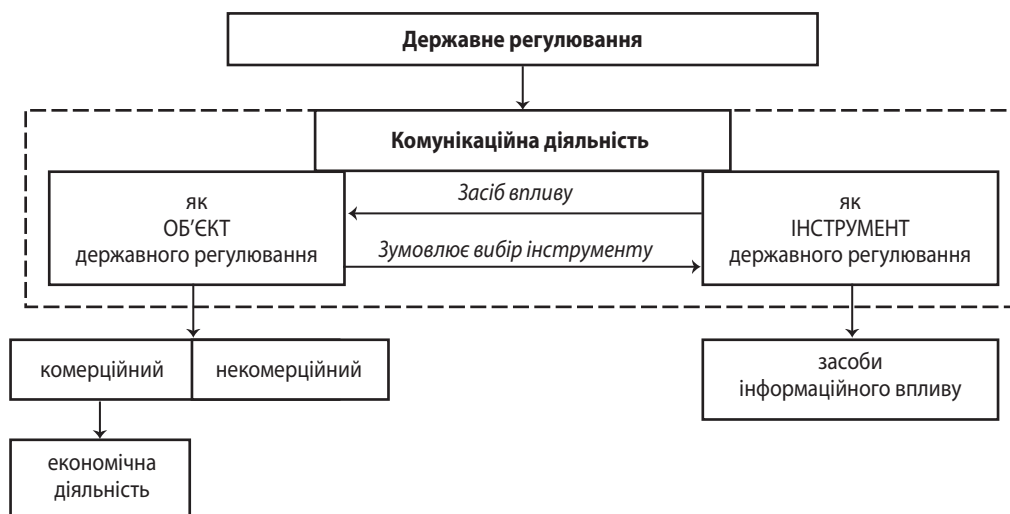

Рис. 2. Використання комунікаційної діяльності в аспекті державного регулювання (розроблено автором)

ІТ у ВВП країни; 57,1 % українського населення нині регулярно користуються Інтернетом, 39,3 % домогосподарств мають широкошумовий доступ до Інтернету [19].

Загалом можна констатувати, що розвиток інформаційної сфери в Україні є в руслі актуальних глобальних трендів, а саме: загальна «мобілізація» населення (її показник становить нині в Україні 141 %, причому близько третини з підключених пристроїв – смартфони); «хмарові» рішення (85 % представників малого і середнього бізнесу в Україні вже використовують той чи інший «хмаровий» сервіс); рішення для інформаційної безпеки (очікується побудова державних «хмарових» інфраструктур, в які будуть переміщатися дата-центри органів управління та державних підприємств); соціальність (за статистикою, на одне українське домогосподарство в середньому припадає три персональні електронні пристрої з виходом в Інтернет – аналогічна картина спостерігається в розвинених країнах [20]).

Водночас позиції України і у світових рейтингах розвитку електронного урядування та онлайн-сервісів, які, зважаючи на актуальні тренди глобального розвитку, є фундаментальним критерієм інформаційної розвиненості держави, досі не є найліпшими. За результатами останніх вимірювань ООН, Україна посіла у рейтингу EGDІ 87 місце поміж 193 країн – членів Об'єднаних Націй (інтегральний показник). У 2012 р. Вона посідала 68 місце, у 2010 році – 54-ге.

Результат 2014 р. все ще дозволяє віднести Україну до групи країн із високим індексом розвитку електронного урядування, проте є фактом, що протягом останніх чотирьох років її міжнародний рейтинг у цій сфері знизився на 19 позицій [21].

Стан розвитку інформаційної економіки в Україні свідчить, що досі в незалежній Україні інформаційна економіка та ІТ-індустрія розвивалися за умов відсутності дієвої підтримки з боку держави, роль якої переважно зводилася до збору статистичних даних і фіскального тиску. Досить часто сфери повноважень і функції профільних відомств дублюються, у той час як утворилися цілі напрями, регулювання й управління якими фактично не здійснюється або здійснюється незадовільно.

Неефективною, недостатньо стабільною і надто залежною від поточної ситуації в країні є чинна система виконання завдань і проектів Національної програми інформатизації (НПІ). В цілому, чинна система державного регулювання розвитку сфери інформаційно-комунікаційної діяльності здебільшого вже не відповідає вимогам часу, зокрема, в частині нормативно-проектного, інституційного та бюджетного забезпечення розвитку цієї сфери.

Основними чинниками, що гальмують розвиток сфери інформаційно-комунікаційної діяльності в Україні, провокують тим самим загострення загроз економічній безпеці держави, а відтак – потребують створення відповідних механізмів та заходів щодо їх подолання виділено: *недосконалість галузевої нормативно-правової бази та необхідність її подальшої адаптації до вимог як внутрішнього розвитку, так і до вимог Європейського Союзу та Ради Європи; гострий брак системної, комплексної та ефективної державної політики розвитку інформаційної економіки, громіздка й непродуктивна система держав-*

ного управління та регулювання цієї сфери, відсутність кореляції між стратегічними проектними документами і реальною адміністративно-політичною та регуляторною практикою держави, хронічне недофінансування сфери з Державного бюджету; недостатня розвиненість національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури: неподолана цифрова нерівність між регіонами України, значна кількість застарілих телекомунікаційних мереж, низькі показники проникнення широкошумового доступу до мережі Інтернет та мобільного зв'язку стандарту 3G та 4G, надто повільний розвиток сегментів е-урядування, е-освіти, е-медицини, е-комерції, ІТ-послуг; неналежні умови для підприємницької діяльності і розвитку ІТ-бізнесу: корупція, неефективна фіскальна політика, надмірна кількість бюрократичних і правових перепон, залежність бізнесу (особливо середнього і малого) від чиновницького свавілля, фактична відсутність державної політики стимулювання і захисту підприємницької діяльності, нерозвиненість ринку інвестицій та механізмів державно-приватного партнерства; високі ризики інвестування у сферу, особливо в секторі малого та середнього бізнесу, що, зокрема, призводить до звуження та монополізації ринку і дефіциту конкуренції; погіршення стану національної ІТ-галузі: виробники та учасники ринку орієнтуються не на виробництво і просування власного унікального програмного продукту, а на імпорт апаратного забезпечення і адаптацію для внутрішнього споживача зарубіжного програмного продукту; гостріший кадровий дефіцит на внутрішньому ринку інформаційних технологій та послуг, що актуалізує питання кількісного і якісного розвитку вітчизняної системи підготовки ІТ-спеціалістів, підтримки профільних академічних установ, технопарків, наукових шкіл.

Висновок. Проведений аналіз теоретичних та практичних передумов забезпечення економічної безпеки держави в умовах становлення інформаційної економіки свідчить про її критичний вплив на формування можливостей та трансформацію загроз у різних сферах економічної безпеки держави, які швидко розгортаються. Для попередження настання негативних наслідків для економіки України подальший розвиток комунікаційної діяльності економічних суб'єктів в умовах становлення інформаційної економіки має бути визначений в якості об'єкта економічної безпеки держави, а ефективне державне регулювання розвитку комунікаційної діяльності – в якості механізму її забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баженова О. Економічна безпека України: сучасний стан / О. Баженова // Банківська справа. – 2008. – № 1. – С 52 – 61.
2. Тіннова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації / [З. С. Варналія та ін.] ; за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2006. – 576 с.
3. Власюк О. С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О. С. Власюк. – К. : ДНУ «Академія фінансового управління», 2011. – 733 с.
4. Даниленко А. І. Теоретико-методологічні основи ідентифікації ризиків загроз безпеці сектору державних фінансів

- / А. І. Даниленко, В. В. Зимовець // *Фінанси України*. – 2012. – № 10. – С. 3 – 19.
5. Дець В. Ф. Бюджетна безпека та критерії її оцінки / В. Ф. Дець // *Стратегічна панорама*. – 2007. – № 3. – С. 156 – 160.
 6. Економічний глобалізм: розвиток та зростання : монографія / [Л. В. Бабій, В. В. Рокоча, В. І. Терехов та ін.] ; під заг. ред. В. В. Рокочої. – К. : Таксон, 2005. – 318 с.
 7. Економічна безпека в Україні: держави, фірми, особи / [Н. І. Реверчук, Я. М. Малик, І. Д. Кульчицький та ін.] ; під ред. С. К. Реверчука. – Львів : ЛФМАУП, 2000. – 192 с.
 8. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінко. – К. : НІСД, 1997. – 144 с. – (Сер. «Нац. безпека»).
 9. Кириченко О. А. Економічна безпека суб'єктів господарювання в умовах глобальної фінансової кризи (теоретико-методологічний аспект) : монографія / О. А. Кириченко, М. П. Денисенко, В. С. Сідак та ін. – К. : ІМБ Університету «КРОК», 2010. – 412 с.
 10. Концепція економічної безпеки України / За ред. В. М. Гейця ; Ін-т екон. прогнозування НАН України. – К. : Логос, 1999. – 56 с.
 11. Кудряшов В. П. Стійкість державних фінансів / В. П. Кудряшов // *Економіка України*. – 2012. – № 10. – С. 54 – 67.
 12. Мартинюк В. П. Методологічні основи оцінки стану фінансової безпеки держави / В. П. Мартинюк // *Фінанси України*. – 2003. – № 2. – С. 119 – 123.
 13. Мунтіян В. І. Економічна безпека України : монографія / В. І. Мунтіян. – К. : Вид-во КВІЦ, 1999. – 464 с.
 14. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. – 2003. – № 39. – Ст. 351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
 15. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затв. Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
 16. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / Кер. авт. кол. О. Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2001. – 733 с.
 17. Tanzi V. Does the World Need a World Tax Organization? / V. Tanzi // *The Economics of Globalization* ; [A. Razin, E. Sadka, eds.]. – Cambridge and New York : Cambridge University Press, 1999. – P. 173 – 186.
 18. Kelly K. New Rules for the New Economy. Ten Radical Strategies for a Connected World / K. Kelly. – New York, 1998. – P. 5.
 19. Лист Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. – 2015. – № 01-1498/104 // Офіційний сайт НКРЗІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=150&language=uk>
 20. Цифрова Україна – Digital Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://thewebindex.org/data/?indicator=INDEX&country=UKR>
 21. United Nations E-Government Survey 2014. E-Government for the Future We Want [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf
 - Babii, L. V. et al. *Ekonomichniy hlobalizm: rozvytok ta zrostannya* [Economic globalism: the development and growth]. Kyiv: Takson, 2005.
 - Danylenko, A. I., and Zymovets, V. V. "Teoretyko-metodolohichni osnovy identyfikatsii ryzykiv zahroz bezpetsi sektoru derzhavnykh finansiv" [Theoretical and methodological bases of risk identification security threats public finance sector]. *Finansy Ukrainy*, no. 10 (2012): 3-19.
 - Dets, V. F. "Biudzhetna bezpeka ta kryterii ii otsinky" [Budget and safety criteria for its evaluation]. *Stratehichna panorama*, no. 3 (2007): 156-160.
 - Hlobalizatsiia i bezpeka rozvytku [Globalization and Development Security]. Kyiv: KNEU, 2001.
 - Kyrychenko, O. A. et al. *Ekonomichna bezpeka sub'iektiv hospodariuvannya v umovakh hlobalnoi finansovoi kryzy (teoretyko-metodolohichniy aspekt)* [Economic security entities in the global financial crisis (theoretical and methodological aspect)]. Kyiv: IMB Universytetu «KROK», 2010.
 - Kontseptsiiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [The concept of economic security of Ukraine]. K. : Lohos, 1999.
 - Kudriashov, V. P. "Stiikist derzhavnykh finansiv" [Sustainability of public finances]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (2012): 54-67.
 - Kelly, K. *New Rules for the New Economy. Ten Radical Strategies for a Connected World* New York, 1998.
 - [Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
 - [Legal Act of Ukraine] (2013). http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
 - "Lyst Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue rehuliuвання u sferi zv'язku ta informatyzatsii" [Letter of the National Commission for Regulation of Communications and Informatization]. *Oftsiniyi sait NKRZI*. <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=150&language=uk>
 - Muntian, V. I. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy* [The economic security of Ukraine]. Kyiv: Vyd-vo KVITs, 1999.
 - Martyniuk, V. P. "Metodolohichni osnovy otsinky stanu finansovoi bezpeky derzhavy" [Methodological basis of the assessment of financial security]. *Finansy Ukrainy*, no. 2 (2003): 119-123.
 - Reverchuk, N. I. et al. *Ekonomichna bezpeka v Ukraini: derzhavy, firmy, osoby* [Economic security in Ukraine: state, companies, individuals]. Lviv: LFMAUP, 2000.
 - Shlemko, V. T., and Binko, I. F. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [The economic security of Ukraine: the nature and direction of security]. Kyiv: NISD, 1997.
 - Tanzi, V. "Tanzi V. Does the World Need a World Tax Organization?" In *The Economics of Globalization*, 173-186. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 1999.
 - "Tsyfrova Ukraina" [Digital Ukraine]. <http://thewebindex.org/data/?indicator=INDEX&country=UKR>
 - "United Nations E-Government Survey 2014. E-Government for the Future We Want" http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf
 - Varnalii, Z. S. et al. *Tinyova ekonomika: sutnist, osoblyvosti ta shliakhy lehalizatsii* [Shadow economy: the nature, characteristics and ways of legalization]. Kyiv: NISD, 2006.
 - Vlasiuk, O. S. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh rynkovykh transformatsii ta antykrizovoho rehuliuвання* [The economic security of Ukraine in conditions of market transformation and crisis management]. Kyiv: Akademiia finansovoho upravlinnia, 2011.

REFERENCES

Bazhenova, O. "Ekonomichna bezpeka Ukrainy: suchasnyi stan" [The economic security of Ukraine: Current State]. *Bankivska sprava*, no. 1 (2008): 52-61.